

ВІН В СМЕРТІ З РІДНИМ КРАЄМ ПОРІДНИВСЯ...

Театральне дійство і кінематограф справляють величезний вплив на формування світогляду людей усіх часів та народів. Не дивно, що відколи існує мистецтво перевтілення, його активно досліджують мистецтвознавці, педагоги, психологи, серед них – М. Колесніков, В. Лозовий, Л. Левчук, Д. Кучерюк, Л. Масол, В. Панченко, К. Корсак та ін. [3, с. 8].

У ті роки, коли на тюремних нарах на колимському морозі розквітав поетичний талант Василя Стуса, мало хто з відомих і талановитих діячів театру та кіно знав про нього. Неординарна постать письменника привернула увагу критиків, сценаристів, режисерів уже після смерті. І він повернувся...

Про Василя Стуса у передмові до книги «Вікна в позапростір», яка вийшла друком у 1992 році, так писав український письменник, перекладач та науковець Юрій Покальчук: «16 листопада 1989 року відбулось-таки важко виборене перезахоронення Василя Стуса з Чусового Пермської області на Байковому цвинтарі в Києві, яке перетворилось у величезну політичну маніфестацію, у демонстрацію піднесення національної самосвідомості українського народу. Місце і значення його творчості у рідній йому літературі взагалі, як здобутку світової культури, врешті належно визначене».

Ми дочекалися цієї довгоочікуваної визначеності, котру втілюють ті, хто своїм талантом, освіченістю, високим професіоналізмом інтерпретують постать поета на сцені та екрані. Назвемо найвдаліші, найвідоміші проекти та їх творців, які своїми кінороботами зримо повертають нам Василя Стуса.

Це – документальна кінотрилогія «Просвітлої дороги стрічка чорна» (1992) С. Чернілевського, документальний фільм «Василь Стус. Феномен доби», який вийшов на екрани країни 2014 року (автор сценарію О. Артеменко, режисер С. Агинян), документалістика «Прямостояння. Василь Стус. Серед художніх робіт – фільм «Палімпсест» (автор сценарію, режисер Р. Веретельник). Особливої емоційності стрічці додає музичне обрамлення – музика Григорія Верьовки, Мирослава Скорика, сестер Тельнюк. Ця мистецька робота правдива, надзвичайно оптимістична.

Вартий уваги і арт-проект «Стусове коло», в якому оригінально поєдналися поезія, музика, акторська імпровізація і мультимедійні технології. Активними учасниками дійства стали син поета Дмитро Стус, актор Роман Семисал (виконавець ролі Василя Стуса), сестри Тельнюк. Провідні мас-медіа неодноразово схвально відгукувалися про цю виставу [1, с. 12]. Журналістка К. Константинова високо оцінила зусилля режисера «Стусового кола» Сергія

Проскурні, відзначила мистецьку якість вистави: «Концепція вистави – п’ять кіл життя Стуса – дитинство, любов, поезія, самотність, смерть. Актор Роман Семисал грає поета, який постійно спілкується з сином. Музична канва вистави – це сестри Галина і Леся Тельнюк. Власне, пані Леся виступила автором музики до всіх пісень проекту. Крім поезії Стуса, у мультимедійному проекті звучать тексти Євгена Маланюка, Івана Козаченка. А надзвичайна емоційна напруга виникає, коли у виставі звучить голос самого поета. Протягом усієї дії “Стусового кола” на великому екрані – сімейні фото, рукописи, матеріали з архівів КДБ» [4].

Літературно-музичні проекти, документальні фільми про Василя Стуса презентують повнокровний образ творчої постаті, справжньої людини, поета нелегкої долі, не здатного на компроміси, максималіста в почуттях і оцінках, який завжди йшов шляхом правди і заплатив за це життям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воловенко В. Феномен «Стусового кола». URL: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2202/164/78379/>

2. Герасименко А. П. Електронні СМІ кінця ХХ – початку ХХІ століття в Росії: технології формування образу. URL: http://r2russia.far.ru/page/stu3_65.html

3. Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: довідково-методичне видання / упоряд. М. С. Демчишин, О. В. Гайдамака. Харків : Торсінг Плюс, 2006. 768 с.

4. Константинова К. Василь Стус. Дорога болю. Дзеркало тижня. Україна. 2013. № 7. 22 лютого. URL: <http://gazeta.dt.ua/CULTURE/vasil-stus-doroga-bolyu.html>

5. Лебідь Р. 75 років Стусу: Спогади співкамерника. URL: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2013/01/130103_stus_interview_ovsienko_rl.shtml

6. Сверстюк Є. За краєм... З приводу теми Василя Стуса в театральному використанні. Дзеркало тижня. Україна. 2006. 1 грудня. URL: http://gazeta.zn.ua/CULTURE/ZA_kraem_z_privodu_temi_vazilya_stusa_u_teatralnomu_vikoristanni.html

7. Яковленко К. Як поширити «вірус» Стуса? День. 2013. 10 січня. URL: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/cuspilstvo/yak-poshiriti-virus-stusa>

Мартинчук І. І.
(м. Вінниця)

ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОСТАТІ ВАСИЛЯ СТУСА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Сьогодні ми є свідками значного і невідомого інтересу до особи Василя Стуса, до його творчості, суспільно-політичної діяльності. Тому дуже важливим є питання про місце поета, громадського діяча, патріота у вітчизняній історії та культурі.